

Asia: VN/1193/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Ulosottolaitos pitää tärkeänä esitettyä mahdollisuutta laatia ilmiöselvityksiä ja velvoitteidenhoitoselvityksiä myös muiden kuin organisaatiohenkilön asemassa olevien luonnollisten henkilöiden osalta. Luonnollisten henkilöiden tilanteiden selvittäminen on erittäin keskeistä ulosotolle, sillä vuosittain noin 90 % ulosoton velallista on luonnollisia henkilöitä.

Erityisesti Ulosottolaitos pitää tärkeänä, että jatkossa selvitysyksikkö voisi laatia ilmiöselvityksiä harmaan talouden ilmiöistä kaikkien luonnollisten henkilöiden osalta. Ilmiöselvitykset voivat tarjota arvokasta tietoa ulosoton välttelyyn liittyvistä ilmiöistä ja niiden laajuudesta. Ilmiöiden tuntemisesta on hyötyä niin Ulosottolaitoksen sisäisesti kuin yhteiskunnallisestikin. Ilmiöselvityksiin kuuluvilla asiakasluokitteluilla voidaan kohdentaa toimenpiteitä tiettyihin velallisiin, mikä suoraan parantaa puuttumista ulosoton välttelytilanteisiin ja edistää sitä kautta harmaan talouden torjuntaa. Yhtenä onnistuneena esimerkkinä toimenpiteiden kohdentamisesta on asiakasluokittelua seuranneet koronatukia koskeneet ulosmittaukset. Lisäksi ilmiöiden tunnistaminen mahdollistaa Ulosottolaitoksen osallistumisen lainsäädännön kehittämiseen ulosoton välttelyyn ja harmaaseen talouteen vastaamiseksi. Ulosottolaitoksen havaintojen mukaan viime vuosina esimerkiksi kevytyrittäjyyteen liittyvät väärinkäytökset, joissa palkansaajastatuksella olevat luonnolliset henkilöt tekevät töitä laskutuspalveluyritysten kautta, ovat olleet kasvussa. Tällä hetkellä mahdollisuus tehdä ilmiöselvityksiä tämän tyyppisistä aiheista on kuitenkin rajallinen, koska selvitykset on rajoitettu organisaatiohenkilöihin.

Ulosottomiehen tietojensaannista säädetään ulosottokaaren 3 luvun 64–68 §:ssä. Ulosottomiehen tiedonsaantia ei ole rajoitettu organisaatioihin ja organisaatiohenkilöihin, vaan ulosottomiehellä on mahdollisuus saada täytäntöönpanossa välttämättömät tiedot myös muista luonnollisista henkilöistä kuin organisaatiohenkilöistä. Esitettyjen muutosten jälkeen ulosottomies saisi

velvoitteidenhoitoselvityksiä siis kaikista luonnollisista henkilöistä. Ulosottolaitos tunnistaa esitettyjen muutosten hyödyksi esimerkiksi nopeamman tietojensaannin. Lisäksi tällä hetkellä ulosottomies ei saa laaja-alaisesti tietoa liiketoimintakielloista muualta kuin velvoitteidenhoitoselvityksestä, vaikka laki liiketoimintakiellosta edellyttää, että ulosottoviranomaisen on huolehdittava siitä, että sen toiminnassa kiinnitetään huomiota liiketoimintakiellon noudattamisen toteutumiseen. Myös velkajärjestelyä koskevat tiedot ovat velvoitteidenhoitoselvityksestä saatavilla kattavammin kuin muualta. Erityisen hyödyllisenä Ulosottolaitos pitää velvoitteidenhoitoselvityksessä olevia varallisuutta koskevia historiatietoja. Näistä ulosottomies voi havaita, jos velallisella on ollut omaisuutta ennen ulosottoasian vireilletuloa, mikä voi antaa impulssin tietojen antamiseen hakijalle takaisinsaantikanteen nostamiseen.

Hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty hyvät perusteet ehdotetuille lakimuutoksille. Ulosottolaitos pitää kannatettavana esitystä siitä, että selvitysyksikön toimiala laajennettaisiin myös muussa kuin organisaatiohenkilöasemassa olevien luonnollisten henkilöiden toimintaan.

Minkkinen Veikko
Valtakunnanvoudinvirasto

Salo Emmi
Ulosottolaitos